٤٧٦١

مكاتب عموميه ناظرى سعادتلو كمال افنديڭ
مكاتب رشديه ايچون ترتيب ايلديگى
تعليم الفارسى نام رساله‌در

دار السعادة الشريفه آغاسى دولتلو خيفدر آغا حضرتلرينڭ حسبةً لله تعالى
وطلباً لمرضاته وقف وخير ايتديگى قرائت ايدنلر اخوانله آغاى مشار اليه
حضرتلرينى خير دعا ايله فراموش بيورمملرى مسترحمدر

سنه ١٢٦٦

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Fatih
3727

T.C.
İSTANBUL
Fatih Kütüphanesi
SAYI:

K. 3821

٢٧٩٧

تعلیم الفارسی

سایهٔ معارفوایهٔ حضرت شاهانه‌ده رشدیه مکتبلرنده تحصیل علم و معرفت ایتمکده اولان اطفاله اصول تعلیم و تفهیمده هر وجهله صورت تسهیلیه بولنمقده اولدیغی مثللو فارسیده دخی بر اصول جدید اختراع اولنه‌رق لاجل التجربه داود پاشا اسکله‌سی نزدنده واقع رشدیه مکتبنده بعض اطفال الله اوقوتدیرلدقده اوچ درت ماه ظرفنده برسنه‌دن زیاده فارسی اوقومش کبی کسب ملکه ایلمش اولدقلرندن سائر رشدیه مکتبلرنده دخی اوقوتدیرلمق اوزره سالف الذکر داود پاشا مکتبنده شاکردلره بر هفته ویریلان درس ورقه‌لری بر یره جمع اولنه‌رق ترتیب و اون التی باب اوزره تبویب اولنوب تعلیم الفارسی تسمیه قلنمشدر

باب اول

باب اول

مَن	تُو	او	ما	شُما	ایشان
بن	سن	او	بز	سز	اونلر
بَمَن	بَتو	باو	بما	بشما	بایشان
بکا	سکا	اکا	بزه	سزه	اونلره
مَرا	تُرا	اورا	مارا	شمارا	ایشانرا
بنی	سنی	اونی	بزی	سزی	اونلری
اَزمن	ازتو	ازاو	ازما	ازشما	ازایشان
بندن	سندن	اندن	بزدن	سزدن	اونلردن
بامن	باتو	باو	باما	باشما	باایشان
بنم ایله	سنک ایله	اونک ایله	بزم ایله	سزک ایله	اونلر ایله
بَرمن	برتو	براو	برما	برشما	برایشان
بنم اوزرمه	سنک اوزرینه	اونک اوزرنه	بزم اوزرمزه	سزک اوزرکزه	اونلرک اوزرینه
بِی من	بی تو	بی او	بی ما	بی شما	بی ایشان
بنسز	سنسز	اونسز	بزسز	سزسز	اونلرسز

برای من بنم ایچون	برای تو سنك ایچون	برای او اونك ایچون	برای ما بزم ایچون	برای شما سزك ایچون	برای ایشان اونلر ایچون

باب ثانی

سر باش	روی یوز	دست ال	پای اياق	اسب آت	راه يول
سر من بنم باشم	سر تو سنك باشك	سر او اونك باشی	سر ما بزم باشمز	سر شما سزك باشكز	سر ایشان اونلرك باشی
روی من بنم یوزم	روی تو سنك یوزك	روی او اونك یوزی	روی ما بزم یوزمز	روی شما سزك یوزكز	روی ایشان اونلرك یوزی
دست من بنم الم	دست تو سنك الك	دست او اونك الی	دست ما بزم المز	دست شما سزك الكز	دست ایشان اونلرك الی
پای من بنم اياغم	پای تو سنك اياغك	پای او اونك اياغی	پای ما بزم اياغمز	پای شما سزك اياغكز	پای ایشان اونلرك اياغی
اسب من بنم آتم	اسب تو سنك آتك	اسب او اونك آتی	اسب ما بزم آتمز	اسب شما سزك آتكز	اسب ایشان اونلرك آتی

راه من بنم یولم	راه تو سنك یولك	راه او اونك یولی	راه ما بزم یولمز	راه شما سزك یولكز	راه ایشان اونلرك یولی
سر اسب من بنم آتمك باشی	سر اسب تو سنك آتكك باشی	سر اسب او اونك آتنك باشی	سر اسب ما بزم آتمزك باشی	سر اسب شما سزك آتكزك باشی	سر اسب ایشان اونلرك آتنك باشی
روی اسب من بنم آتمك یوزی	روی اسب تو سنك آتكك یوزی	روی اسب او اونك آتنك یوزی	روی اسب ما بزم آتمزك یوزی	روی اسب شما سزك آتكزك یوزی	روی اسب ایشان اونلرك آتنك یوزی
دست اسب من بنم آتمك الی	دست اسب تو سنك آتكك الی	دست اسب او اونك آتنك الی	دست اسب ما بزم آتمزك الی	دست اسب شما سزك آتكزك الی	دست اسب ایشان اونلرك آتنك الی

وقس علیه البواقی

باب ثالث

بسر من بنم باشمه	بسر تو سنك باشكه	بسر او اونك باشنه	بسر ما بزم باشمزه	بسر شما سزك باشكزه	بسر ایشان اونلرك باشنه
بروی من بنم یوزمه	بروی تو سنك یوزكه	بروی او اونك یوزنه	بروی ما بزم یوزمزه	بروی شما سزك یوزكزه	بروی ایشان اونلرك یوزنه
بدست من بنم المه	بدست تو سنك الكه	بدست او اونك النه	بدست ما بزم المزه	بدست شما سزك الكزه	بدست ایشان اونلرك النه

الی آخره

سر مرا بنم باشی	سر ترا سنک باشکی	سر اورا اونک باشی	سر مارا بزم باشمزی	سر شمارا سزک باشکزی	سر ایشانرا اونلرک باشی
روی مرا بنم یوزمی	روی ترا سنک یوزکی	روی اورا اونک یوزنی	روی مارا بزم یوزمزی	روی شمارا سزک یوزکزی	روی ایشانرا اونلرک یوزنی
دست مرا بنم المی	دست ترا سنک الکی	دست اورا اونک النی	دست مارا بزم المزی	دست شمارا سزک الکزی	دست ایشانرا اونلرک النی

الی آخره

از سر من بنم باشمدن	از سر تو سنک باشکدن	از سر او اونک باشندن	از سر ما بزم باشمزدن	از سر شما سزک باشکزدن	از سر ایشان اونلرک باشندن
از روی من بنم یوزمدن	از روی تو سنک یوزکدن	از روی او اونک یوزندن	از روی ما بزم یوزمزدن	از روی شما سزک یوزکزدن	از روی ایشان اونلرک یوزندن
از دست من بنم المدن	از دست تو سنک الکدن	از دست او اونک الندن	از دست ما بزم المزدن	از دست شما سزک الکزدن	از دست ایشان اونلرک الندن
از پای من بنم ایاغمدن	از پای تو سنک ایاغکدن	از پای او اونک ایاغندن	از پای ما بزم ایاغمزدن	از پای شما سزک ایاغکزدن	از پای ایشان اونلرک ایاغندن

بر اسب من

بر اسب من بنم آتمک باشنه	بر اسب تو سنک آتنک باشنه	بر اسب او اونک آتنک باشنه
بر اسب ما بزم آتمزک باشنه	بر اسب شما سزک آتکزک باشنه	بر اسپ ایشان اونلرک آتنک باشنه
سر اسب مرا بنم آتمک باشنی	سر اسب ترا سنک آتنک باشنی	سر اسب اورا اونک آتنک باشنی
سر اسب مارا بزم آتمزک باشنی	سر اسب شمارا سزک آتکزک باشنی	سر اسب ایشانرا اونلرک آتلرک باشنی

وقس علیه البواقی

باب رابع

خوب کوزل	زشت چرکین	نیک ایو	بد فنا	سفید پیاض	سیاه قرا
دراز اوزون	کوتاه قصه	دور اوزاق	نزدیک یقین	بزرگ بیوک	تنگ طار
روی خوب کوزل یوز	روی زشت چرکین یوز	روی سفید پیاض یوز	روی سیاه سیاه یوز	روی بزرگ بیوک یوز	روی دراز اوزون یوز

دست بزرک پیوک ال	دست کوتاه قصه ال	دست سفید پیاض ال	دست سیاه سیاه ال	دست دراز اوزون ال	دست تنک طار ال
دست کوتاه من بنم قصه الم	سر بزرک تو سنک پیوک باشک	روی خوب او اونک کوزل یوزی	پای دراز ما بزم اوزون ایاغمز	اسپ بد شما سزک فنا آتکز	راه دور ایشان انلرک اوزاق یولی
خوب است کوزلدر	زشت است چرکیندر	نیک است ایودر	بد است فنادر	سفید است پیاضدر	سیاه است قرادر
دراز است اوزوندر	کوتاه است قصه در	دور است اوزاقدر	نزدیک است یقیندر	بزرک است پیوکدر	تنک است طاردر
خوب تر دها زیاده کوزل	بد تر دها زیاده فنا	سفید تر دها زیاده پیاض	سیاه تر دها زیاده قرا	دراز تر دها زیاده اوزون	کوتاه تر دها زیاده قصه
دور تر دها زیاده اوزاق	نزدیکتر دها زیاده یقین	بزرکتر دها زیاده پیوک	زشت تر دها زیاده چرکین	نیک تر دها زیاده ایو	تنک تر دها زیاده طار
خوب تر است دها زیاده کوزلدر	بد تر است دها زیاده فنادر	سفید تر است دها زیاده پیاضدر	سیاه تر است دها زیاده قرادر	دراز تر است دها زیاده اوزوندر	دور تر است دها زیاده اوزاقدر
		وقس علیه البواقی			

باب خامس

دست من کوتاه است بنم الم قصه در	روی او خوب است آنک یوزی کوزلدر	پای شما دراز است سزک ایاغکز اوزوندر
راه ما دور است بزم یولمز اوزاقدر	خانهٔ ایشان نزدیک است اونلرک خانه سی یقیندر	روی او زشت است آنک یوزی چرکیندر
اسپ ایشان بد است اونلرک آتی فنادر	راه تو نزدیک است سنک یولک یقیندر	پای ما کوتاه است بزم ایاغمز قصه در
پای اسپ ما دراز است بزم آتمزک ایاغی اوزوندر	روی اسپ او سیاه است آنک آتنک یوزی سیاهدر	دست پدر من کوتاه است بنم پدرمک الی قصه در

خانهٔ برادر تو تنک است سنک برادرینک خانه سی طاردر	خانهٔ پدر ایشان خوب است آنلرک باباسنک خانه سی کوزلدر
اسپ من از اسپ تو خوب تر است بنم آتم سنک آتکدن دها زیاده کوزلدر	پای تو از پای ما دراز تر است سنک ایاغک بزم ایاغمزدن دها زیاده اوزوندر
خانهٔ من از خانهٔ تو بزرک تر است بنم اوم سنک اوکدن دها زیاده پیوکدر	خانهٔ تو از خانهٔ من تنک تر است سنک اوک بنم اومدن دها زیاده طاردر

راه خانهٔ من از راه خانهٔ تو دور تر است

بنم خانه مك يولى سنك خانه نك يولندن دها زياده اوزاقدر

راه خانهٔ پدر من از راه خانهٔ برادر تو نزديك تر است

بنم پدرمك اوينك يولى سنك برادرينك اوينك يولندن دها زياده يقيندر

راه دور مكتب او از راه نزديك مكتب ما بهتر است

آنك مكتبنك اوزاق يولى بزم مكتبمزك يقين يولندن دها زياده ايودر

خانهٔ تنگ پدر من از خانهٔ بزرگ برادر تو خوبتر است

بنم پدرمك طار اوى سنك برادرينك بيوك اوندن دها زياده گوزلدر

سر اسب برادر ما از سر اسب پدر شما بزرگتر است

بزم برادرمزك آتنك باشى سزك پدريكزك آتنك باشندن دها زياده بيوكدر

اسب سفيد پدر ايشان از اسب سياه برادر شما بزرگتر است

آنلرك پدرينك بياض آتى سزك برادريكزك سياه آتندن دها زياده بيوكدر

پاى اسب سفيد شما از پاى اسب سياه ما درازتر است

سزك بياض آتكزك اياغى بزم سياه آتمزك اياغندن دها زياده اوزوندر

باب سادس

كردن مصدرى ايتمك معناسنه

	مفرد غائب	مفرد مخاطب	مفرد متكلم وحده	جمع غائب	جمع مخاطب	جمع متكلم مع الغير
ماضى شهودى	كرد ايتدى	كردى ايتدك	كردم ايتدم	كردند ايتديلر	كرديد ايتديكز	كرديم ايتدك
ماضى حكاية الحال	ميكرد ايدردى	ميكردى ايدردك	ميكردم ايدردم	ميكردند ايدرديلر	ميكرديد ايدرديكز	ميكرديم ايدردك
ماضى حكاية الماضى	كرده بود ايتمش ايدى	كرده بودى ايتمش ايدك	كرده بودم ايتمش ايدم	كرده بودند ايتمش ايديلر	كرده بوديد ايتمش ايديكز	كرده بوديم ايتمش ايدك
ماضى مشكوك و مجهول	كرده شد ايدلدى	كرده شدى ايدلدك	كرده شدم ايدلدم	كرده شدند ايدلديلر	كرده شديد ايدلديكز	كرده شديم ايدلدك
ماضى منقول	كرده ايتمش	كرده ئى ايتمش سن	كرده ام ايتمشم	كرده اند ايتمشلر	كرده ايد ايتمش سكز	كرده ايم ايتمشز

میکرده	میکرده‌ئی	میکرده‌ام	میکرده‌اند	میکرده‌اید	میکرده‌ایم
ایدرمش	ایدرمش‌سن	ایدرمشم	ایدرمشلر	ایدرمش‌سکز	ایدرمیشز
کرده بوده	کرده بوده‌ئی	کرده بوده‌ام	کرده بوده‌اند	کرده بوده‌اید	کرده بوده‌ایم
ایتمش ایمش	ایتمش ایمش‌سن	ایتمش ایمشم	ایتمش ایمشلر	ایتمش ایمش‌سز	ایتمش ایمشز
کرده شده	کرده شده‌ئی	کرده شده‌ام	کرده شده‌اند	کرده شده‌اید	کرده شده‌ایم
ایدلمش	ایدلمش‌سن	ایدلمشم	ایدلمشلر	ایدلمش‌سز	ایدلمشز

ماضی منقولک مفرد غایبی اکثری است ایله استعمال اولنور مثلا کرده ورفته وآمده مقامنده کرده است ورفته است وآمده است دربر ایتمشدر وکتمشدر وکلمشدر دیکدر

فعل مضارعک اقسامی

کند	کنی	کنم	کنند	کنید	کنیم
ایدر	ایدرسن	ایدرم	ایدرلر	ایدرسکز	ایدرز

میکنند	میکنید	میکنیم
ایدیورلر یاخود ایدرلر	ایدیورسکز یاخود ایدرسز	ایدیورز یاخود ایدرز

خواهد کرد	خواهی کرد	خواهم کرد	خواهند کرد	خواهید کرد	خواهیم کرد
ایده جک	ایده جکسن	ایده جکم	ایده جکلر	ایده جکسکز	ایده جکز

کرده شود	کرده شوی	کرده شوم	کرده شوند	کرده شوید	کرده شویم
ایدیلور	ایدیلورسن	ایدیلورم	ایدیلورلر	ایدیلورسکز	ایدیلورز

امر وتمنی صیغه‌لری

بکن	بکند	بکنم	بکنید	بکنند	بکنیم
ایت	ایتسون	ایده یم	ایدیکز	ایتسونلر	ایده لم

اسم فاعل

کننده	کننده‌کان
ایدیجی یاخود ایدن	ایدیجیلر یاخود ایدنلر

اسم مفعول

کرده	کردکان
ایدلمش یاخود ایدیلان	ایدلمشلر یاخود ایدیلانلر

اولرینه نون نافیه داخل اولان فعللردر

نکرد	نکردی	نکردم	نکردند	نکردید	نکردیم
ایتمدی	ایتمدک	ایتمدم	ایتمدیلر	ایتمدیکز	ایتمدک

نمیکرد ایتمزدی	نمیکردی ایتمزدک	نمیکردم ایتمزدم	نمیکردند ایتمزدیلر	نمیکردید ایتمزدیکز	نمیکردیم ایتمزدک
نکرده بود ایتمامش ایدی	نکرده بودی ایتمامش ایدک	نکرده بودم ایتمامش ایدم	نکرده بودند ایتمامش ایدیلر	نکرده بودید ایتمامش ایدکز	نکرده بودیم ایتمامش ایدک
کرده نشد ایدلمدی	کرده نشدی ایدلمدک	کرده نشدم ایدلمدم	کرده نشدند ایدلمدیلر	کرده نشدید ایدلمدیکز	کرده نشدیم ایدلمدک
ماضی منقول دخی بوکا قیاس اولنه					
نکند ایتمز	نکنی ایتمزسن	نکنم ایتمم	نکنند ایتمزلر	نکنید ایتمزسکز	نکنیم ایتمیز
نمیکند ایتمیور یاخود ایتمز		نمیکنی ایتمیورسن یاخود ایتمزسن		نمیکنم ایتمیورم یاخود ایتمم	
نمیکنند ایتمیورلر یاخود ایتمزلر		نمیکنید ایتمیورسکز یاخود ایتمزسکز		نمیکنیم ایتمیورز یاخود ایتمیز	
نخواهد کرد ایتمیه جک	نخواهی کرد ایتمیه جکسن	نخواهم کرد ایتمیه جکم	نخواهند کرد ایتمیه جکلر	نخواهید کرد ایتمیه جکسز	نخواهیم کرد ایتمیه جکز

کرده نشود ایدلمز	کرده نشوی ایدلمزسن	کرده نشوم ایدلمم	کرده نشوند ایدلمزلر	کرده نشوید ایدلمزسکز	کرده نشویم ایدلمیز
مکن ایتمه	نکنند ایتمسون	نکنم ایتمیه یم	مکنید ایتمه یکز	نکنند ایتمسونلر	نکنیم ایتمیه لم
ناکرده ایدلمامش یاخود ایدلمیان				ناکردگان ایدلمامشلر یاخود ایدلمیانلر	

فارسی مصدرلرک جمله سی برمنوال محرر کردنه قیاساً تصریفا اولنه بیلور فقط فارسیده اکثری مضارعلر قیاس قبول ایتمدیکندن تصریفی مراد اولنان مصدرک اشبو رساله نک باب عاشرنده محرر اولدیغی وجهله مضارعی دخی مبتدی‌یه کوسترلمک لازمدر ولغت کتابلرنده داشتن طوتمق دوارد طوتر ایله ترجمه اولنور ایسه ده بزده محرر جدولدن معلوم اوله جغی وجهله اصل داشتن کلمه سی مالک اولمق معناسنی متضمن اولوب برشینک موجود اولوب اولمدیغی کلمهٔ مذکوره نک تصریفاتیله بیان اولنور

یک اسب دارم برآتم وار	یک اسب داری برآتک وار	یک اسب دارد برآتی وار	یک اسب داریم برآتمز وار	یک اسب دارید برآتکز وار	یک اسب دارند برآتلری وار
یک اسب داشتم برآتم وار ایدی	یک اسب داشتی برآتک وار ایدی	یک اسب داشت برآتی وار ایدی	یک اسب داشتیم برآتمز وار ایدی	یک اسب داشتید برآتکز وار ایدی	یک اسب داشتند برآتلری وار ایدی
یک اسب ندارم برآتم یوق	یک اسب نداری برآتک یوق	یک اسب ندارد برآتی یوق	یک اسب نداریم برآتمز یوق	یک اسب ندارید برآتکز یوق	یک اسب ندارند برآتلری یوق
یک اسپ نداشتم برآتم یوق ایدی	یک اسب نداشتی برآتک یوق ایدی	یک اسب نداشت برآتی یوق ایدی	یک اسب نداشتیم برآتمز یوق ایدی	یک اسب نداشتید برآتکز یوق ایدی	یک اسب نداشتند برآتلری یوق ایدی

باب سابع

فارسیده جمع ایکی درلودر اکر ذی روح ایسه یعنی جانلی ایسه الف و نون ایله جمع اولنور مثلا اسب آت اسپان آتلر مرغ قوش مرغان قوشلر شیر ارسلان شیران ارسلانلر دیمک اولدیغی کبی وجانلی دکل ایسه ها ایله جمع اولنور مثلا شمشیر قلیچ شمشیرها قلیچلر خانه او خانه ها اولر سنگ طاش سنگها طاشلر دیمک اولدیغی کبی فقط ها ایله جمعلنه رمه اهل ایرانک لسانلرینه ها زیاده قوللانلدیغندن شمدی ایرانده جانلی اولسون اولمسون هر بر شیئی اکثری ها ایله جمع ایدرلر مثلا اسپها

ومرغها وشیرها آتلر وقوشلر وارسلانلر دیمکدر وبعضا مایی وشمایی دخی جمع ایدوب ماها وشماها درلر بزلر وسزلر دیمک اولور واکر جمعی مراد اولنان کلمه ذی روحه دلالت ایدن اسمادن اولوب آخرنده هاء رسمیه بولنور ایسه جمعنده هایی کاف فارسی یه تبدیل ایدرلر مثلا آمده ورفته ومرده وزنده کلمه لرینک جمعلرنده آمدگان ورفتگان ومردگان وزندگان درلر کلانلر وکیدنلر واولولر ودیریلر دیمکدر وجامه ونامه ولاله مثللو ها ایله جمعی لازم کلان کلمه لرک دخی کتابتده آخرلرندن هاء رسمیه لرک حذفیله جامها ونامها ولالها یازلمسی موافق قاعده اوله جغنی بعض ارباب لغات تحریر ایتمشلر ایسه ده جام ایله جامه نک ونام ایله نامه نک ولال ایله لاله نک جمعلری بیننده تحریرا فرق بولنمق ایچون حالا کتابتده هاء رسمیه لرک ابقاسیله جامه ها ونامه ها ولاله ها یازلمق

ارباب قلم بیننده جاری اولان قاعده‌یه دها زیاده موافقدر
و جام قدح و جامه لباس و نام اسم و نامه مکتوب و کتاب
و لال دلسز معنالرینه در و دم و تا و تش حرفلری ضمیر
بارز متصل اولوب اواخر کلماته لاحق اولورلر مثلا
رویم یوزم رویت یوزک درویشش یوزی
دیمک ایسه ده اکثری بونلری دخی اثنای تلفظده جمع
ایدوب رویمان رویتان رویشان درلرکه
یوزمز یوزیکز یوزلری دیمکدر مثلا
پدریکز نره یه کتدی و کتابکزی کیمه ویردیکز دیه جک
محلده پدرتان کجا رفت و کتابتان را بکه دادید
درلر و این بو و آن او دیمک اولوب بونلری دخی
تکلمده ها ایله بعضا شعرلرده الف و نون ایله جمع ایدرلر
مثلا اینها و اینان بونلر و آنها و آنان
اونلر دیمکدر

باب ثامن

یک بر	دو ایکی	سه اوچ	چهار درت	پنج بش	شش آلتی
هفت یدی	هشت سکز	نه طقوز	ده اون	یازده اون بر	دوازده اون ایکی
سیزده اون اوچ	چارده اون درت	پانزده اون بش	شانزده اون آلتی	هفتده اون یدی	هژده اون سکز
نوزده اون طقوز	بیست یکرمی	بیست و یک یکرمی بر	بیست و دو یکرمی ایکی	الی آخره	سی اوتوز
سی و یک اوتوز بر	سی و دو اوتوز ایکی	الی آخره	چهل قرق	چهل و یک قرق بر	الی آخره چهل و دو قرق ایکی
پنجاه اللی	پنجاه و یک اللی بر	پنجاه و دو اللی ایکی	الی آخره	شصت آلتمش	شصت و یک آلتمش بر
شصت و دو آلتمش ایکی	الی آخره	هفتاد یتمش	هفتاد و یک یتمش بر	هفتاد و دو یتمش ایکی	الی آخره

هشتاد هکسان	هشتاد و یک سکسان بر	هشتاد و دو سکسان ایکی	الی آخره	نود طقسان	نود و یک طقسان بر
نود و دو طقسان ایکی	الی آخره	صد یوز	صد و پنج یوز بش	صد و ده یوز اون	صد و دوازده یوز اون ایکی
صد و پنجاه یوز اللی	صد و پنجاه و پنج یوز اللی بش	دویست ایکیوز	سیصد اوچیوز	چهارصد درتیوز	پانصد بشیوز
ششصد التیوز	هفتصد یدی یوز	هشتصد سکز یوز	نهصد طقوز یوز	هزار بیک	هزار و صد و پنجاه بیک یوز اللی
هزار و پانصد بیک بشیوز	دو هزار ایکی بیک	سه هزار اوچ بیک	چهار هزار درت بیک	پنجهزار بشبیک	شش هزار التی بیک
هفتهزار یدی بیک	هشتهزار سکز بیک	نه هزار طقوز بیک	ده هزار اون بیک	بیست هزار یکرمی بیک	الی آخره
پنجاه هزار اللی بیک		صد هزار یوز بیک		وقس علی هذا	

نخست ابتدا و اول	نخستم ابتداکی و اولنجی	یکم برنجی	دوم ایکنجی	سیم اوچنجی	چهارم دردنجی
پنجم بشنجی	ششم التنجی	هفتم یدنجی	هشتم سکزنجی	نهم طقوزنجی	دهم اوننجی
یازدهم اون برنجی بیستم یکرمنجی	دوازدهم اون ایکنجی بیست و پنجم یکرمی بشنجی	سیزدهم اون اوچنجی الی الآخر	چهاردهم اون دردنجی	پانزدهم اون بشنجی	الی آخر سیوم اوتوزنجی
چند قاچ	چندم قاچنجی	این چند است بو قاچدر	ماهیهٔ تو چند است سنک آیلغک قاچدر		
			روز کون	امروز بوکون	دیروز دون
پریروز اولکی کون	پس پریروز دها اولکی کون	فردا یارین	پس فردا اوبر کون	پسترین فردا دها اوبر کون	شب کیجه
امشب بوکیجه	دی شب دون کیجه	پری شب اولکی کیجه	پس پری شب دها اولکی کیجه	فردا شب یارین کیجه	پس فردا شب اوبر کیجه

پسترین فردا شب دها او بر کیجه		ماه ای	این ماه بو ای	ماه گذشته کچن ای	ماه آینده گله جک آی
بعد از یکماه برای صکره	بعد از ده ماه اون ای صکره	امسال بو ییل	پارسال کچن ییل	پیرارسال اوکی ییل	سال آینده گله جک ییل
بعد از یک سال بر ییل صکره	بعد از ده سال اون ییل صکره	بعد از صد سال یوز ییل صکره			

باب تاسع

بو بابده بند بند بعض لزوملی لغتلر تحریر اولنوب بعده اطفاله استخراج معانیده ملکه حاصل اولمق اوزره هر بندده یازیلان لغتلرک محل استعماللرینی مبیّن ترجمه لریله برابر مناسب عباره لر دخی تحریر و علاوه قلنمشدر

چه نه	که کیم	کدام قنغی	کجا نره	اینجا بورا	آنجا اورا

پدرتان بشما چه گفت پدریکز سزه نه سویلدی	از من بتو چه خبر بردند بندن سکا نه خبر گتوردیلر

امروز در خانه چه کار داری بوگون اوده نه ایشکز وار	دیروز برای چه کار در خانه ماندی دون نه ایش ایچون اوده قالدک
بچه سبب از اینجا رفتی نه سببه منی بورادن گیتدک	چرا با من دوست نمی شوید نیچون بنم ایله دوست اولمیورسز
پریروز بخانه شما که آمد اوکی گون سزک اویکزه کیم گلدی	این سخن را از که شنیدی بو سوزی کیمدن ایشتدک
برای که اینجا آمدی کیم ایچون بورایه گلدک	امشب با که نشستی بو کیجه کیم ایله اوطوردک
اسب تو کدام است سنک آتک قنغیدر	خانه ایشان در کدام طرف است اونلرک اوی قنغی طرفده در
از کدام راه آمدی قنغی یولدن گلدک	ازین دو اسپ کدام را میخواهی بو ایکی آتدن قنغیسنی استرسن
فردا کجا خواهی رفت یارین نره یه گیده جکسن	خانه برادرتان کجاست برادریکزک اوی نره ده در

اینها از کجا آمدند	از اینجا بانجا مرو	از انجا باینجا بیا بنشین
بونلر نره دن کلدیلر	بورادن اورایه کتمه	اورادن بورایه کل اوطور

سالف الذکر چه وکه کلمه لرینه است داخل اولدقده آخرلرندن ها لر حذف واست لفظلنک دخی همزه سی یا یه قلبله چیست وکیست درلر که ندر وکیمدر دیمک اولور وکجا داینجا وانجا کلمه لرینه بالااقتضا داخل اولان ب ودر حرفلرینی اکثر استعمالده حذف ایدرلر مثلا بکجا ودرکجاست مقاممنده کجا وکجاست درلر که نره یه ونره ده در دیمک اولور وباینجا ودراینجا وبانجا ودرانجا دینیله جک محلده کذلک اینجا وآنجا دیمک ایله اکتفا ایدرلر بورایه وبوراده واورایه واوراده دیمک معنالرینی شاملدر

پیش	پس	پایین	بالا	بیش	کم
ایلرو واوک ومقدم	کرو وصکره وآرت	اشاغی	یوقارو	زیاده	نقصان

طفل عاقل پیش از همه بمکتب می آید ۞ وپیش استادش باادب
عقللو جوجق جمله دن مقدم مکتبه کلور   وخواجه سنک اوکنده ادب ایله
می نشیند ۞ وسعی میکند ودرس خودرا پیش میبرد ۞
اوطورر   وسعی ایدر ودرسنی ایلرو کوتورر یعنی ایلرولتور
طفل بی عقل پس از همه بمکتب می آید ۞ وبدرس وقت نمی کند
عقلسز جوجق جمله دن صکره مکتبه کلور   ودرسه وقت اتمز
واز رفیقانش پس می ماند ۞ هرکه دانا بود بالا می نشیند
ورفیقلرنون کرو قالور   هر کیمکه عالم اوله یوقارو اوطورر
وهرکه جاهل است در پایین می ماند ۞ هرکه علمش بیش است
وهرکیمکه جاهلدر اشاغیده قالور ۞ هرکیمک که علمی زیاده در
قدرش هم بیش است ۞ وهرکه سعیش کم است علمش هم کم است
قدری ده زیاده در   وهرکیمکه سعی آزدر علمیده آزدر

باب عاشر

بو بابده مضارعلریله برابر بعض مصادر فارسیه تحریر اولنوب زیرلرینه معنالری دخی ترقیم اولنمشدر

مصدر	مضارع	مصدر	مضارع	مصدر	مضارع
حرف الالف		آراستن تزيين ايتمك	آرايد تزيين ايدر	آراميدن دكلنمك	آرامد دكلنور
آزمودن تجربه ايتمك	آزمايد تجربه ايدر	آسودن راحت ايتمك	آسايد راحت ايدر	آشاميدن ايچمك	آشامد ايچر
افتادن دوشمك	افتد دوشر	افروختن شعله لندرمك	افروزد شعله لنديرر	آفريدن يراتمق	آفرنيد يرادر
افزودن آرتمق وآرتيرمق	افزايد آرتر وآرتورر	افشاندن صاچمق	افشاند صاچار	افگندن دوشورمك	افگند دوشورور
آلودن بولاشدرمق	آلايد بولاشديرر	آمدن گلمك	آيد گلور	آموختن اوگرنمك	آموزد اوگرنور
آميختن قارشدرمق	آميزد قارشيور	حرف الباء مع الپاء		باريدن يغمور ياغمق	بارد يغار
بازي كردن اوينمق	بازي كند اوينار	پاشيدن صاچمق	پاشد صاچار	بافتن طوقومق	بافد طوقور

مصدر	مضارع	مصدر	مضارع	مصدر	مضارع
پختن پشورمك	پزد پشورور	بخشيدن باغشلمق	بخشد باغشلار	پذيرفتن قبول ايتمك	پذيرد قبول ايدر
پرسيدن صورمق	پرسد صورار	برگشتن گيرو دونمك	برگردد گيرو دونر	پرستيدن طاپمق	پرستد طاپار
پروردن بسلمك	پرورد بسلر	پريدن اوچمق	پرد اوچار	بريدن كسمك	برد كسر
بردن گوتورمك	برد گوتورر	بستن باغلمق	بندد باغلر	پسنديدن بگنمك	پسندد بگنور
پنداشتن ظن ايتمك	پندارد ظن ايدر	بودن اولمق	بود اولور	پوشيدن گيمك واورتمك	پوشد گيير واورتر
بوسيدن اوپمك	بوسد اوپر	حرف التاء		ترسيدن قورقمق	ترسد قورقار
توانستن قادر اولمق	تواند قادر اولور	حرف الجيم والچيم		چاييدن اوشومك	چايد اوشور

مصدر	مضارع	مصدر	مضارع	مصدر	مضارع
جُستن آرامق	جوید ارار	جُنبیدن قِلْدامق	جُنبد قِلْدار	حرف الخاء	
خوابیدن اویومق	خوابد اویور	خواستن اِستمك	خواهد استر	خواندن اوقومق	خواند اوقور
خرامیدن صالنمق	خرامد صالینور	خوردن ییمك	خورَدْ یر	حرف الدال	
دادن ویرمك	دهد ویرر	داشتن طوتمق	دارد طوتر	دانستن بلمك	داند بلور
دَریدن یرتمق	دَرد یرتر	دریافتن اکلمق	دریابد اکلر	دُزدیدن چالمق	دُزدد چالار
دَمیدن ظاهر اولمق	دَمَد ظاهر اولور	دَویدن قوشمق	دَود قوشار	دوختن دیکمك	دوزد دیکر
دیدن کورمك	بیند کورر	حرف الراء		راندن سورمك	راند سورر

مصدر	مضارع	مصدر	مضارع	مصدر	مضارع
رَسیدن ایرشمك	رَسد ایریشور	رُبودن قاپمق	رُباید قاپار	رُفتن سوپورمك	روبد سوپورر
رُستن بِتمك	روید بتر	رَفتن کتمك	رَود کیدر	رمیدن اورکمك	رمد اورکر
رنجیدن اینجمك	رنجد اینجیدر	ریختن دوکمك	ریزد دوکر	حرف الزاء	
زدن اورمق	زند اورار	حرف السین		ساختن یاپمق	سازد یاپار
سُتودن مدح ایتمك	ستاید مدح ایدر	سوختن یانمق ویاقمق	سوزد ینار ویقار	سَوگند خوردن یمین ایتمك	سوگند خورد یمین ایدر
پیرشدن قوجیمق	پیرشود قوجیر	حرف الشَین		شِتافتن عجله ایتمك	شتابد عجله ایدر
شُدن اولمق	شود اولور	شُستن ییقامق	شُوید ییقار	بِشکستن قیرمق	شکند قیرار

مصدر	مضارع	مصدر	مضارع	مصدر	مضارع
شناختن اكلامق	شناسد اكلار	شمردن صايمق	شمارد صايار	حرف الفاء	
فرسودن اسكيمك	فرسايد اسكير	فرستادن كوندرمك	فرستد كوندرر	فرمودن بيورمق	فرمايد بيورر
فريفتن الداتمق	فريبد الدادر	فهميدن اكلمق	فهمد اكلر	فشردن صقمق	فشارد صيقار
حرف الكاف والگاف		كاستن اكسلمك	كاهد اكسلور	كاشتن اكين اكمك	كارد اكين اكر
كشتن اولدرمك	كشد اولدرر	گذاشتن براقمق	گذارد براقور	گداختن اريمك	گدازد اریر
گذشتن گچمك	گذرد گچر	گرديدن دونمك	گردد دونر	گريختن قاچمق	گريزد قاچار
گزيدن اصرمق	گزد اصرر	كندن قازمق	كند قازار	گستردن دوشمك	گسترد دوشر

مصدر	مضارع	مصدر	مضارع	مصدر	مضارع
كشادن اچمق	كشايد اچار	كشيدن چكمك	كشد چكر	كوشيدن چالشمك	كوشد چالشور
حرف اللام		لرزيدن دترمك	لرزد دترر	لغزيدن سورچمك	لغزد سورچر
حرف الميم		ماليدن سورمك	مالد سورر	ماندن قالمق	ماند قالور
مكيدن امكمك	مكد امر	حرف النون		ناليدن اكلمك	نالد اكلر
نشستن اوطورمق	نشيند اوطورر	نمودن كوسترمك	نمايد كوسترر	نوشتن يازمق	نويسد يازار
نوشيدن ايچمك	نوشد ايچر	نهادن قويمق	نهد قور	حرف الواو	
وزيدن اسمك	وزد اسر	حرف الهاء		هراسيدن قورقمق	هراسد قورقر

	مصدر	مضارع	
حرف الیاء	یافتن بولمق	یابد بولور	خاتمه

اشبو رساله فارسیده حروف معانینک استعمالنه واقفلک
تحریفاتیله قواعد سائره نک اجراسنه ملکه ورسوخ حاصل اولمق
اوزره اطفال ایچون ترتیب اولنمش ایدی . فقط خواجه افندیلر
شاگردلره یالکز رساله ده محرر درسی تعریف ایله اکتفا ایتمیوب
دائما خارجدن دخی اوقوتدیغی درسه مناسب مثاللر گتورمک وگاه
لفظدن معنایی وگاه معنادن لفظی سؤال ایدرک والحاصل اوقوتدیغی
قاعده نک عملیاتنی اجرا ایتدرمک وباب عاشرده محرر مصدرلرک
دخی صیغه لرینی چکدیروب بللتمک لازمدر ان شاء الله تعالی سایه همایون
شاهانه ده بوندن صکره دخی مکاتب رشدیه ایچون عربی وفارسی منتخب
ومفید رساله لر ترتیب اولنه جقدر

[illegible]

Süleyman[illegible] U. [illegible]
Fatih